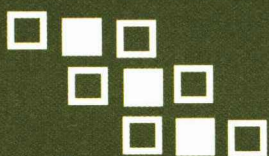
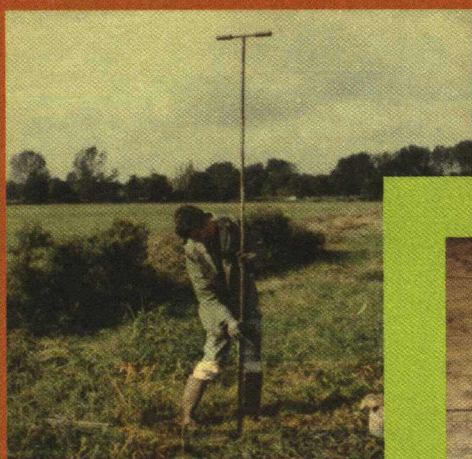

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

Drogeham en Twijzelerheide

Verkennend Archeologisch Onderzoek
in Gemeente Achtkarspelen

2003-07/5

*Drogeham en Twijzelerheide:
Verkennd Archeologisch Onderzoek in
Gemeente Achtkarspelen*

Een onderzoek in opdracht van
Gemeente Achtkarspelen

juli 2003
rapportnummer 2003-07/5
tekst door dr. Johan Jelsma en
drs. Caroline Tulp

De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Onderzoekslocaties

Op twee locaties binnen de gemeente Achtkarspelen is verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het betreft de locatie Tsjerkebuorren/Ikkersreed te Drogeham en een terrein aan de Bjirkewei te Twijzelerheide.

Aanleiding en doel

De onderzoeken zijn uitgevoerd in opdracht van de gemeente Achtkarspelen, vertegenwoordigd door mevrouw W .P. Spijker-Huisman. De aanleiding wordt gevormd door nieuwbouw aan de Tsjerkebuorren en uitbreiding van het bestaande bedrijf aan de Bjirkewei 5.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in de plangebieden.

Methoden en technieken

Werkwijze

Er zijn grondboringen uitgevoerd met een 8 cm Edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. Om archeologische indicatoren zoals houtskool, verbrand bot, aardewerk, metaal of bewerkt vuursteen te traceren is de opgeboorde grond gezeefd op een 4 mm zeef. In totaal zijn er 12 boringen verricht.

Locatie I: Drogeham

Het plangebied Tsjerkebuorren/Ikkersreed ligt in het westen van Drogeham. Het terrein bevindt zich achter Tsjerkebuorren huisnummer 1 en wordt aan de zuidoostkant begrensd door de Ikkersreed (zie Figuur 1). Het perceel is momenteel in gebruik als tuin en aan de noordwestkant loopt een smalle verharde weg. Het oppervlak van Locatie I is ongeveer 0,1 hectare en de RD-centrumcoördinaten zijn 203,334/579,690.

De bodem bestaat rond Drogeham uit een afgegraven laarpodzolgrond (classificatie bodemkaart cHn23 met grondwatertrap III/V: gemiddelde laagste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddelde hoogste grondwaterstand tussen de 80 en 120 cm of meer dan 120 cm beneden het maaiveld). Het terrein ligt ongeveer één meter boven het NAP.

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting: het gaat hier om de oude dorpskern van Drogeham. Buiten de dorpskern ligt een gebied met middelmatige of hoge archeologische verwachting voor de steentijd. In het Centraal Archeologisch Archief (CAA) of in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) is de dorpskern, daterend vanaf de late Middeleeuwen, de enige vermelding (ARCHIS-nummer 06G-028).

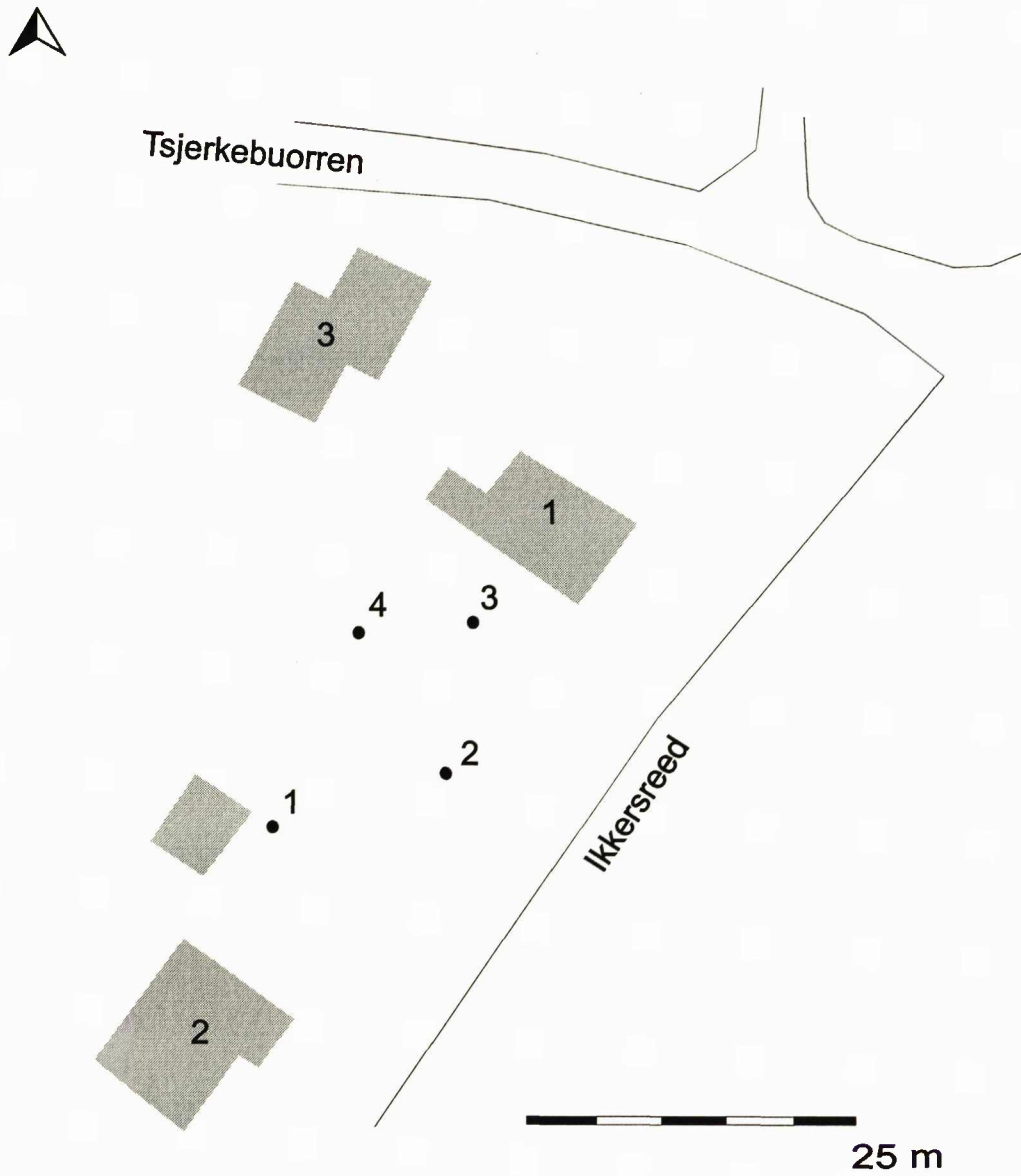
Het meetsysteem

Te Drogeham zijn vier boringen uitgevoerd; deze zijn ingemeten ten opzichte van de bestaande gebouwen. Voor de precieze ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Figuur 2.

Resultaten

Het veldwerk werd uitgevoerd op 17 juli 2003. De resultaten per boring zijn weergegeven in Appendix I.

De boringen laten een bodem zien die verstoord is tot in het gele zand (C-horizont). Boring 4 laat een dun restant van de bruine B-horizont (inspoelingslaag) zien, maar deze is verstoord. Archeologische indicatoren zijn aan het oppervlak of in de boringen niet aangetroffen.

Figuur 2. Drogeham. Situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer.

Locatie II: Twijzelerheide

Locatie II ligt ten oosten van Twijzelerheide, achter Bjirkewei nummer 5 (zie Figuur 3). Het perceel is momenteel in gebruik als grasland en heeft een omvang van ongeveer 1,4 hectare. De RD-centrumcoördinaten zijn 199,730/583,675.

De bodem bestaat uit een beekerdgrond met keileem tussen de 40 en 120 cm onder het maaiveld (classificatie bodemkaart pZg23 \times met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm beneden het maaiveld en de gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld). Het terrein ligt ongeveer twee meter boven het NAP.

Er zijn geen vondstmeldingen in het CAA of het CMA aanwezig die betrekking hebben op het plangebied. Ongeveer een kilometer ten oosten van Bjirkewei 5 zijn twee vondsten van steentijd-werktuigen gemeld (ARCHIS-nummers 38531 en 38532). Ten oosten van het plangebied bevindt zich een dichtgeschoven pingoruïne. Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting voor steentijd-materiaal.

Het meetsysteem

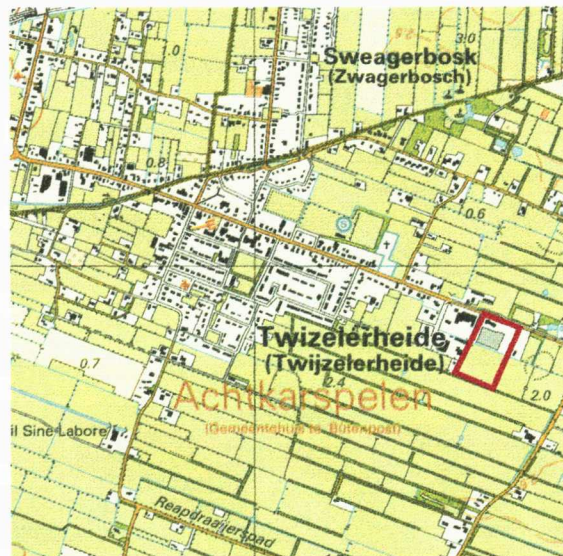
Op Locatie II zijn 8 boringen uitgevoerd (boornummers 5 tot en met 12). Er zijn drie boorraaien uitgezet met een onderlinge afstand van 30 meter. De boringen op een raai hebben een steeds een afstand van 35 meter. Op deze wijze is, bij een verspringend grid, de afstand tussen een boring en de omliggende boringen ongeveer gelijk. Voor de ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Figuur 3.

De uitbreiding is gepland tot ongeveer 10 meter ten zuidwesten van de raai met boringen 7 tot en met 9 en het deel met de boringen 5 en 6 zal weiland blijven. De boringen zijn op dit deel uitgevoerd omdat het zuidelijke deel van het weiland hoger ligt dan het noordelijke deel. Hier is de kans om archeologische vindplaatsen te ontdekken (die zich tot de lagere delen kunnen uitstrekken) groter dan in het lager gelegen terreindeel.

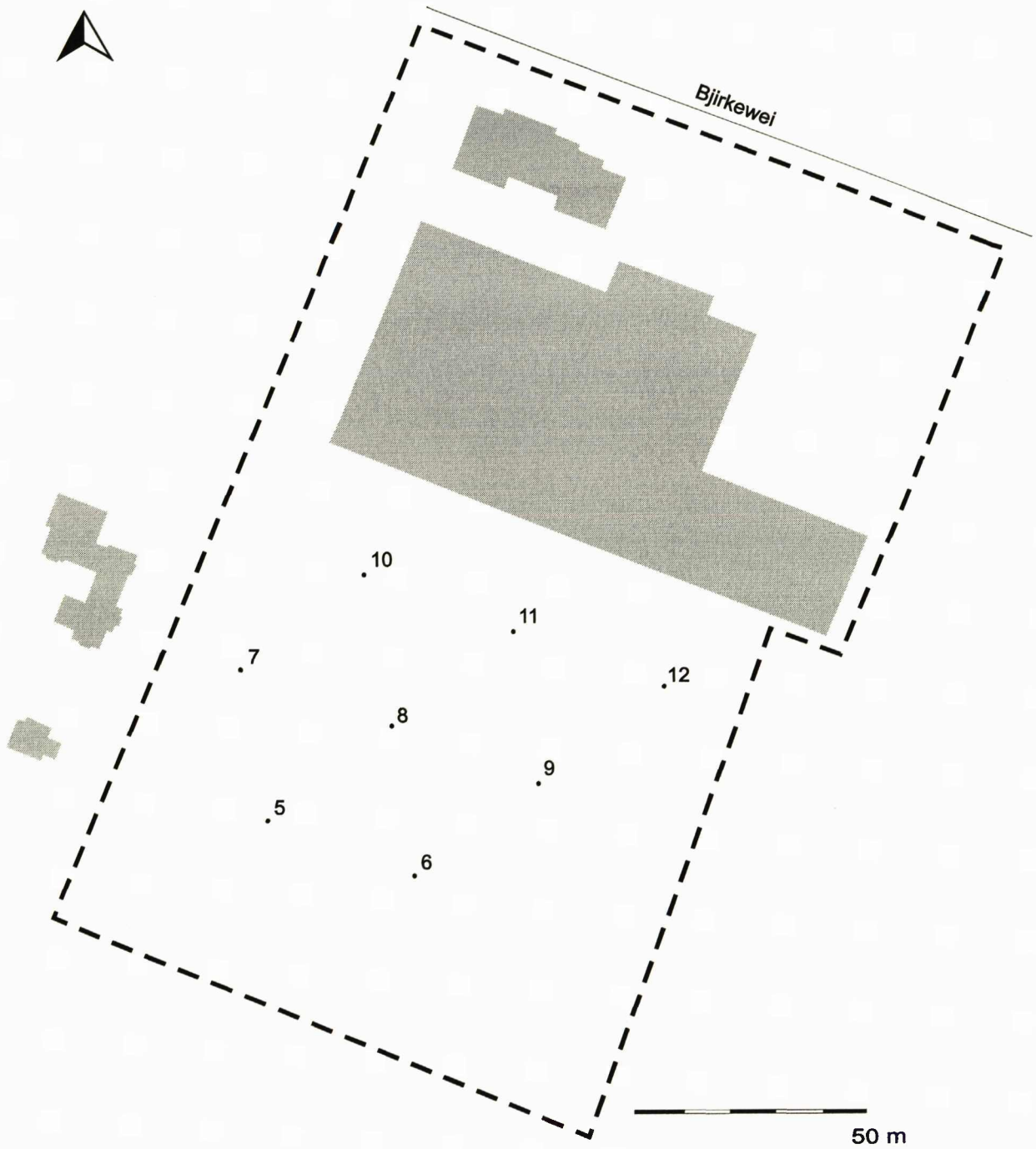
Resultaten

Het veldwerk werd uitgevoerd op 17 juli 2003. De beschrijvingen per boring zijn weergegeven in Appendix II.

In de boringen zijn net als aan het oppervlak geen archeologische voorwerpen of grondsporen aangetroffen. De bodem is op dit perceel tot in de C-horizont (gele zand) verstoord. De A-horizont (uitspoelingslaag) is niet meer aanwezig. De bruine B-horizont (inspoelingslaag) is als restant aangetroffen in boringen 5 en 6, maar is hier verstoord.

Figuur 3. Twijzelerheide: overzichtskaart 1 : 25000. De onderzoekslocatie is in rood aangegeven. [Naar: Topografische Dienst. 2000. *Grote Provincie Atlas Friesland/Grutte Provinsje Atlas Fryslân 1:25000*. Vierde editie/Fjirde edysje. Groningen, Wolters-Noordhoff Atlasproducties/ Ljouwert, Afûk]

Figuur 4. Twijzelerheide. Situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzing van het plangebied is met een onderbroken lijn aangegeven.

Conclusies en adviezen

Locatie I: Drogeham

De bodem is op deze locatie tot in de C-horizont verstoord. Aan het oppervlak noch in de boringen zijn archeologische indicatoren zoals aardewerk of bewerkt vuursteen aangetroffen.

Gezien de slechte staat van het bodemprofiel is de kans zeer klein dat er zich achter Tsjerkebuorren 1 te Drogeham nog onverstoorde archeologische sporen bevinden. Verder archeologisch onderzoek wordt dan ook niet zinvol geacht.

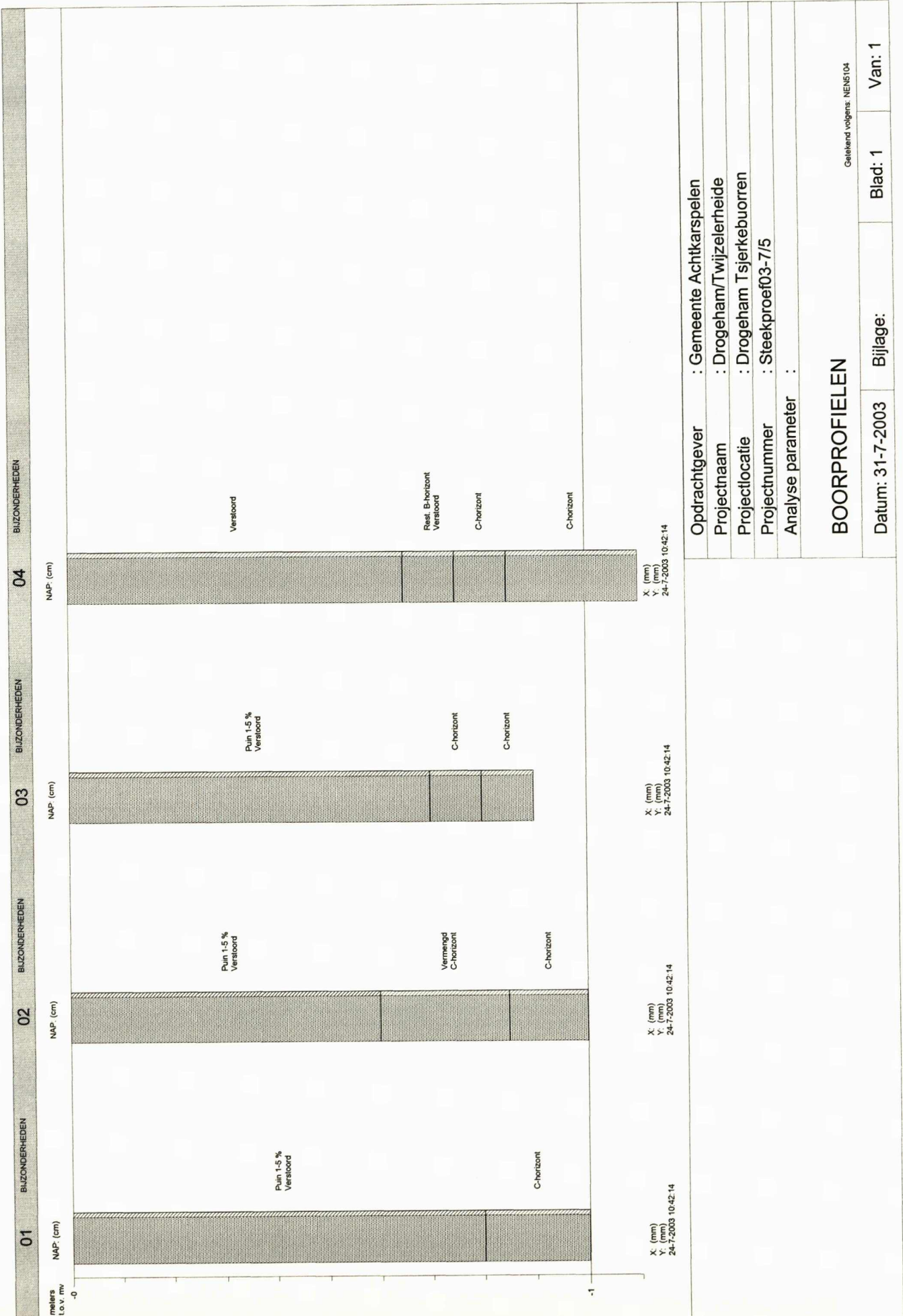
Locatie II: Twijzelerheide

De boringen in de noordoostelijke helft van het plangebied laten een tot in de C-horizont verstoorde bodem zien, met keileem tussen de 50 en 75 cm onder het maaiveld. De twee boringen op de zuidelijke helft (boornummers 5 en 6) bevatten nog een verstoorde B-horizont. Dit zuidelijke deel van het plangebied blijft weiland. In de boringen zijn net als aan het oppervlak geen archeologische voorwerpen of grondsporen aangetroffen.

Gezien de slechte staat van het bodemprofiel en de afwezigheid van archeologische vondsten, is de kans klein dat er zich in het deelgebied waar gebouwd gaat worden nog onverstoorde archeologische sporen bevinden. Op basis van deze resultaten concluderen wij dat verder archeologisch onderzoek op dit deel niet noodzakelijk is.

Appendix I

Locatie I: Drogeham. Boorprofielen en bodembeschrijvingen volgens NEN 5104.

Opdrachtgever : Gemeente Achtkarspelen
 Projectnaam : Drogeham/Twijzelerheide
 Projectlocatie : Drogeham Tsjerkebuorren
 Projectnummer : Steekproef03-7/5
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Geleidend volgens: NEN5104

Datum: 31-7-2003 Bijlage: Blad: 1 Van: 1

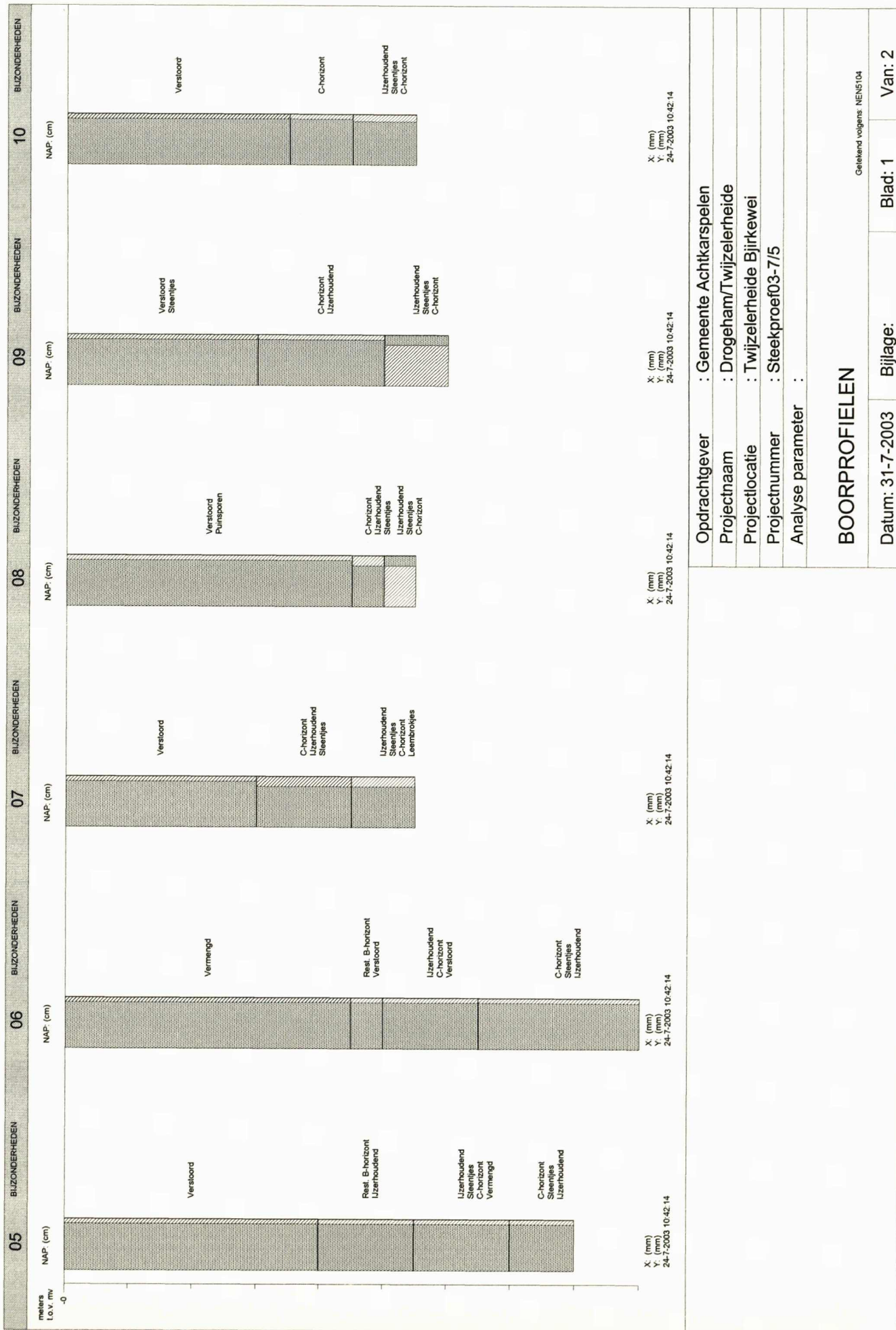
TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Achtkarspelen
Projectnaam : Drogeham/Twijzelerheide
Projectnummer : Steekproef03-7/5
Projectlocatie : Drogeham Tsjerkebuorren

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/2 bruin	Verstoord Puin 1-5 %
	80 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	C-horizont
02 Boring	0 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y3/2 zwart	Puin 1-5 % Verstoord
	60 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	Vermengd C-horizont
	85 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	C-horizont
03 Boring	0 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/2 bruin	Verstoord Puin 1-5 %
	70 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	C-horizont
	80 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	C-horizont
04 Boring	0 - 65	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/2 bruin	Verstoord
	65 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	Verstoord Rest. B-horizont
	75 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	C-horizont
	85 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	C-horizont

Appendix II

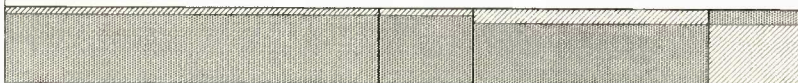
Locatie II: Twijzelerheide. Boorprofielen en bodembeschrijvingen volgens NEN 5104.

0
 meters
 L.O.V. mv

NAP (cm)

NAP (cm)

X (mm)
 Y (mm)
 24-7-2003 10:42:14

X (mm)
 Y (mm)
 24-7-2003 10:42:14

Opdrachtgever : Gemeente Achtkarspelen
 Projectnaam : Drogeham/Twijzelerheide
 Projectlocatie : Twijzelerheide Bjirkewei
 Projectnummer : Steekproef03-7/5
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Getekend volgens NEN5104

Datum: 31-7-2003

Bijlage:

Blad: 2

Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Achtkarspelen
Projectnaam : Drogeham/Twijzelerheide
Projectnummer : Steekproef03-7/5
Projectlocatie : Twijzelerheide Bjirkewei

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
05 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	40 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/6 bruin	IJzerhoudend Rest. B-horizont
	55 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR6/4 oranje	Vermengd C-horizont Steenjtjes IJzerhoudend
	70 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR6/4 oranje	IJzerhoudend Steenjtjes C-horizont
06 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Vermengd
	45 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/6 bruin	Verstoord Rest. B-horizont
	50 - 65	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR6/4 oranje	IJzerhoudend Verstoord C-horizont
	65 - 90	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR6/4 oranje	IJzerhoudend Steenjtjes C-horizont
07 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	30 - 45	ZAND matig grof, sterk siltig	2.5Y7/2 geel	Steenjtjes IJzerhoudend C-horizont
	45 - 55	ZAND matig grof, sterk siltig	5Y5/2 groen	Steenjtjes IJzerhoudend C-horizont Leembrokjes
08 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	45 - 50	ZAND matig grof, sterk siltig	5Y5/2 groen	Puinsporen IJzerhoudend C-horizont Steenjtjes
	50 - 55	LEEM, sterk zandig	5Y5/2 groen	C-horizont IJzerhoudend Steenjtjes
09 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Steenjtjes
	30 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR6/4 oranje	Verstoord C-horizont IJzerhoudend
	50 - 60	LEEM, sterk zandig	5Y5/2 groen	C-horizont IJzerhoudend Steenjtjes
10 Boring	0 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord
	35 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y7/2 geel	C-horizont
	45 - 55	ZAND matig grof, matig siltig	2.5Y5/3 lgrijs	C-horizont IJzerhoudend Steenjtjes
11 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	40 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont Vermengd Steenjtjes
	50 - 75	ZAND matig grof, sterk siltig	2.5Y7/2 geel	Leembrokjes IJzerhoudend C-horizont
	75 - 85	LEEM, sterk zandig	5Y5/2 groen	C-horizont IJzerhoudend Steenjtjes
12 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	30 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y7/2 geel	Leembrokjes Steenjtjes IJzerhoudend

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Achtkarspelen
 Projectnaam : Drogeham/Twijzelerheide
 Projectnummer : Steekproef03-7/5
 Projectlocatie : Twijzelerheide Bjirkewei

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
12 Boring	30 - 55 55 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig, LEEM, sterk zandig	2.5Y7/2 geel 5Y5/2 groen	C-horizont C-horizont IJzerhoudend Steentjes